

Beantwoording van de 7 vragen uit het Integraal afwegingskader voor beleid en regelgeving (IAK)

Het Integraal afwegingskader voor beleid en regelgeving bevat normen waaraan goed beleid of goede regelgeving dient te voldoen. Uitgebreide informatie vind je op www.naarhetiak.nl (klik dan op de tekst "Naar het IAK" in de linker kolom).

1. Wat is de aanleiding?

In 2014 is in het bestuursakkoord met de PO-Raad afgesproken dat OCW en de PO-Raad gingen verkennen hoe een transparant, eenvoudig en voorspelbaar bekostigingsmodel eruit kon zien. In het huidige Regeerakkoord 'Vertrouwen in de Toekomst' is opgenomen dat de afspraken uit het bestuursakkoord van 2014 worden gehandhaafd. Ook de Onderwijsraad deed de aanbeveling om de bekostiging te vereenvoudigen in het advies 'Inzicht in en verantwoording van onderwijsgelden'. De reden voor de vereenvoudiging van de bekostiging is dat de huidige bekostiging erg complex is, onbedoeld sturende prikkels bevat en de te ontvangen bekostiging hierdoor lastig is te begrijpen en te voorspellen voor schoolbesturen en andere betrokkenen. Op 19 december 2018 is de Tweede Kamer geïnformeerd over het voorgestelde vereenvoudigde bekostigingsmodel voor het primair onderwijs.

2. Wie zijn betrokken?

Het vereenvoudigde bekostigingsmodel voor het primair onderwijs is door de minister voor Basis- en Voortgezet Onderwijs en Media ontwikkeld, in nauwe samenwerking met de PO-raad. Over het model heeft afstemming plaatsgevonden met DUO, Inspectie van het Onderwijs, landelijk expertisecentrum speciaal onderwijs, diverse schoolbesturen en samenwerkingsverbanden. Het model is ook met de bonden besproken.

3. Wat is het probleem?

De huidige bekostiging van het primair onderwijs bevat vele parameters en wekt de suggestie op dat de bekostiging sturend werkt, terwijl dat niet de bedoeling is. Dit heeft te maken met de complexiteit en de onvoorspelbaarheid van de huidige bekostigingssystematiek. Hierdoor worden schoolbesturen belemmerd om afhankelijk van hun visie en de lokale omstandigheden goede afwegingen te maken over de inzet van de beschikbare middelen. De dialoog met de scholen en overige stakeholders (zoals de medezeggenschapsraad en schoolleiders) over de verdeling van de middelen wordt om dezelfde redenen bemoeilijkt. Zo ontstaat vaak ten onrechte de indruk dat de verschillende onderdelen en parameters iets zeggen over hoe het geld moet worden besteed, terwijl schoolbesturen met de lumpsum juist vrij zijn om (binnen de grenzen van de wet) de beschikbare middelen naar eigen inzicht te besteden voor de realisatie van hun onderwijskundige doelen. Daarnaast geldt voor een aantal onderdelen ook dat die op verschillende momenten worden vastgesteld of bijgesteld, wat de bekostiging onvoorspelbaar maakt.

4. Wat is het doel?

Het doel van het wetsvoorstel is om vanaf 1 januari 2023 te bekostigen via een vereenvoudigd bekostigingsmodel in het primair onderwijs. Het doel is dat dit model aanzienlijk minder parameters bevat, er minder sturende werking vanuit gaat, de hoogte van de bekostiging voorspelbaarder wordt en dit gerealiseerd wordt met gematigde herverdeel-effecten.

5. Wat rechtvaardigt overheidsinterventie?

De bekostiging van scholen in het primair onderwijs en (voortgezet) speciaal onderwijs is de verantwoordelijkheid van de Rijksoverheid. Bekostiging van de scholen vindt plaats op de grond van de Wet op het primair onderwijs (WPO), Wet op de expertisecentra (WEC), Wet Primair Onderwijs BES (WPO BES) en Wet op het voortgezet onderwijs (WVO). Een wijziging van het bekostigingsstelsel heeft daarom haar weerslag op deze wetten.

6. Wat is het beste instrument?

De vereenvoudiging van de bekostiging in het primair onderwijs kan alleen worden gerealiseerd als eerst de WPO, WEC, WPO BES en WVO, en vervolgens de onderliggende regelgeving wordt gewijzigd. Een wetswijziging is dus een noodzakelijk instrument in dit traject.

7. Wat zijn de gevolgen voor burgers, bedrijven, overheid en milieu?

De vereenvoudiging van de bekostiging van het primair onderwijs leidt voor schoolbesturen en overige belanghebbenden tot een eenvoudiger, overzichtelijkere, voorspelbaardere en minder (onbedoeld) sturende bekostigingssystematiek. Voor schoolbesturen en overige belanghebbenden wordt het eenvoudiger om de bekostiging te begrijpen en zij worden beter in staat gesteld eigen keuzes te maken in de besteding van de middelen. Doordat het beschikbare budget voor het primair onderwijs op een andere manier wordt verdeeld, krijgen schoolbesturen te maken met gematigde herverdeeleffecten. In verband met de herverdeeleffecten en om schoolbesturen te laten wennen aan de nieuwe systematiek en het nieuwe budget, zal er een overgangsregeling van drie jaar worden ingesteld, waarbij in drie gelijke stappen wordt overgaan op de nieuwe verdeelsystematiek. Van schoolbesturen wordt verwacht dat zij zo voldoende tijd hebben om hun bedrijfsvoering aan te passen aan de nieuwe bekostiging. De administratieve lasten zullen voor scholen, schoolbesturen en samenwerkingsverbanden naar verwachting afnemen.

De uiteindelijke gevolgen voor de uitvoeringslasten bij DUO kunnen pas worden geconcretiseerd na afloop van de uitvoeringstoets. Dit wetsvoorstel heeft geen gevolgen voor het bedrijfsleven en het milieu.